הלכה · משנה תורה · מפרשים · קרית ספר · ספר מדע

קרית ספר על משנה תורה, הלכות דעות

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרית ספר על משנה תורה, הלכות דעות

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרית-ספר-על-משנה-תורה-הלכות-דעות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ה 4
פרק ו 4
הלכה ב 4
הלכה ג 4
הלכה ד 5
הלכה ה 5
הלכה ז 5
הלכה ח 6
הלכה י 6
פרק ז 6
הלכה א 6
הלכה ז 7
הלכה ח 7

פרק א

הלכה ה

מצוה ז שצונו להדמות לו ית' כפי היכולת וזהו והלכת בדרכיו ופי' בפ"ק דסוטה על אחרי ה' אלהיכם תלכו מה הוא מלביש ערומים דכתיב ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם מבקר חולים וירא אליו ה' מנחם אבלים ויהי אחרי מות אברהם ויברך וכו' קובר מתים ויקבור אותו בגיא אף אתה עשה כן וכן אנו מצווים ללכת בכל שאר דרכיו הטובים והישרים והם האמצעיים ולא הקצוות וכל זה נכלל בהלכת בדרכיו ומאחרי ה' תלכו דורש בספרי שנלך אחר עצת הש"י לדרוש ממנו כל נעלם על יד נביאיו כענין שנאמר האין פה עוד נביא וכו' ועוד ראיה תפול נא תחנתינו לפניך והתפלל בעדינו אל ה' ויגד לנו את הדרך וכו' ובגמרא סוטה סמכו לזה ללוות ספר תורה עד מקומו:

פרק ו

הלכה ב

מצוה ח שצונו להתחבר עם החכמים ולהתיחד עמהם ולהתמיד בישיבתם בכל אופן מאופני העבודה והחברה כדי שיגיע אלינו הדמות מעשיהם והאמין אמתת דבריהם והוא אמרו ובו תדבק ונכפל זה הציווי באומרו ולדבקה בו ואמרו בספרי הדבק בחכמים ותלמידיהם וכן הביאו ראיה על זה חיוב האדם לישא בת תלמיד חכם וישיא בתו לת"ח ולאכול ולשתות עם ת"ח ולעשות להם פרקמטיא ולהתחבר עמהם בכל מיני חיבור ושנינו במס' אבות והוי מתאבק בעפר רגליהם והוי שותה בצמא את דבריהם. ובכלל זה העשה שתדבק מחשבת האדם באל ית' בכל עת ובכל רגע בין בשעת אכילה בין בשעת כל צרכי גופו כענין שנאמר ויהי שם עם ה':

הלכה ג

מצוה ט לאהוב ריעים וענין מצוה זו שנאהוב קצתנו את קצתנו כאשר נאהוב את עצמינו וכמו שארז"ל במסכת שבת פ' ב' דעלך סני לחברך לא תעביד לפיכך צריך לספר בשבחו ולחוס על ממונו כמו על שלו ועל כבודו ככבודו. והמתכבד בקלון חברו אין לו חלק לעולם הבא וכל זה הוא כשהוא ריע במצות אבל אם הוא אדם רשע ואינו מקבל תוכחה מצוה לשנאתו שנאמר יראת ה' שנאת רע וכתיב הלא משנאיך ה' אשנא:

הלכה ד

מצוה י היא שצונו לאהוב את הגרים והוא אמרו ואהבתם את הגר ואע"פ שהיה נכלל באמרו ואהבת לרעך כמוך שהוא ריע במצות מפני שנכנס להסתופף תחת כנפי השכינה הוסיף עליו אהבה על אהבתו ויחד לו מצוה נוספת כמו שבאונאה הזהרנו עליו אזהרה נוספת עם היותו נכלל באונאת עמיתו ואם כן יש ב' מצות עשה באהבת הגר אחת בהיותו נכלל באהבת לרעך כמוך וא' באמרו ואהבתם את הגר ובכמה מקומות הזהירה התורה על הגר והקב"ה בעצמו אהבו שנאמר ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה:

הלכה ה

אזהרה ה שלא לשנא קצתנו את קצתינו והוא אמרו לא תשנא את אחיך בלבבך ולא הקפידה תורה אלא על שנאה שבלב ובת"כ ובפ' יש בערכין יכול לא יכנו ולא יסטרנו ולא יקללנו ת"ל בלבביך בשנאה שבלב הכתוב מדבר אמנם כשגלה לו שנאתו אינו עובר על זה אלא על עשה של ואהבת לרעך כמוך אבל שנאת הלב היא חטא חזק יותר ואם יחטא לו איש א' לא ישטמנו וישתוק אלא מצוה עליו להודיעו ולומר לו למה עשית לי כך וכך בדבר פלוני ואם בקש ממנו למחול לו לא יהא אכזר שנאמר ויתפלל אברהם אל האלהים וכו' ואין לוקין על לאו זה שאין בו מעשה:

הלכה ז

מצוה יא להוכיח חוטא או מי שרוצה לחטוא והולך בדרך לא טובה ואין ראוי שיאמר אחר שאין אני חוטא מה לי שיחטא אחר אלא אנו מצווים שלא נחטא ושלא נעזוב זולתינו שיחטא אלא שנוכיח ונשיב אותו והוא אמרו ית' הוכח תוכיח את עמיתך ונכלל בזה מה שנכתב באזהרה ה' שאם חטא לו אדם א' שיוכיחנו ולא יטור לו שנאה בלב והמוכיח את חברו בין במה שחוטא בינו לבין עצמו בין במה שחוטא בינו לבין המקום צריך להוכיחו בינו לבין עצמו ולדבר לו בנחת ובלשון רכה ויודיענו שאינו אומר לו אלא לטובתו להביאו לחיי העולם הבא ולשון ספרי מנין שאם הוכיח פעם או פעמים שחוזר ומוכיח אותו אפילו מאה פעמים עד שיחזור בו ת"ל הוכח תוכיח אפי' אלף פעמים יכול אתה מוכיחו ופניו משתנות ת"ל ולא תשא עליו חטא מכאן אמרו שאסור לאדם להכלים אדם מישראל וכל שכן ברבים ואע"פ שאינו לוקה עון גדול הוא ואין לו חלק לעולם הבא לפיכך צריך ליזהר בכל מה שחברו נכלם ממנו בד"א שאינו מוכיחו ברבים בדברים שבין אדם לחבירו אבל בדברי שמים אם לא חזר בו בסתר מכלים אותו ברבים ומפרסם חטאו ומחרף אותו בפניו עד שיחזור למוטב כמו שעשו כל הנביאים לישראל וחייב להוכיחו עד שיכנו החוטא ויאמר לו איני שומע כרב ולא כר' יוחנן. ונראה שהוא מדאורייתא

ממה שאמרו במדרש תנחומא שהשיבה מדת הדין אעפ"כ היה להם להתבזות על קידוש שמך ולקבל על עצמן הכאות כמו שעשו הנביאים ואם לא היה מדאורייתא לא היה נותן הקב"ה רשות למלאכי חבלה ויהיה נכלל בהוכח תוכיח לעולם אפילו עד שיכנו. וכל מי שאפשר בידו למחות ואינו מוחה הוא נתפס בעון כיון שאפשר לו למחות ובארו שחיוב מצוה זו על כל אדם ואפילו הנקלה יוכיח הנכבד והקטן לגדול:

הלכה ח

אזהרה ו שלא להלבין פני אדם מישראל שנאמר ולא תשא עליו חטא ואם הקפידה תורה שלא לבייש אפילו במקום תוכחה ק"ו שלא במקום תוכחה וכמו שנתבאר במצוה הוכיח תוכיח את עמיתך:

הלכה י

אזהרה ז שלא לענות יתום ואלמנה מפני שנפשם שפלה ורוחם נמוכה עד מאד ואפילו שהם בעלי עושר ואפילו אלמנותיו ויתומיו של מלך מוזהרים אנו עליהם שנאמר כל אלמנה ויתום לא תענון וא' עינוי מועט וא' עינוי מרובה שנאמר אם ענה תענה כל עינוי משמע ולא יענם לא במעשה ולא בדבור ויחוס על ממונם יותר מממון עצמו וכל המקניטן או מכעיסן או הכאיב להן או רדה בהן או אבד ממונם הרי זה עובר בלא תעשה וזהו כשענם לצורך עצמו אבל ענה אותן כדי ללמדן תורה או אומנות או להוליכן בדרך ישרה מותר ואעפ"כ לא ינהג עמהן כדרך מנהג כל אדם אלא יעשה להם הפרש וינהלם בנחת אחד יתום מאב ואחד יתום מאם ועד אימתי נקרא יתום עד שלא יהא צריך לאדם גדול שיסמך עליו אלא יהיה עושה כל צרכי עצמו כשאר הגדולים, ולאו זה אין לוקין עליו אף בדבר שיש בו מעשה מפני שהתורה פירשה עונש לאו זה במה שאמרה וחרה אפי וגו':

פרק ז

הלכה א

אזהרה ח שלא לרגל בחברו שנאמר לא תלך רכיל בעמך איזהו רכיל המגלה לחברו דברים שאמר ממנו אדם בסתר ותניא במסכת סנהדרין מניין לדיין שלא יאמר אני מזכה וחברי מחייבין ומה אעשה וחברי רבו עלי לכך נאמר לא תלך רכיל. ויש עוון גדול מזה והוא נכלל בכללי לאו זה והוא המספר בגנות חברו אע"פ שאומר אמת וזהו לשון הרע וכ"ש אם אומר שקר שהוא מוציא שם רע על חבירו ועיקרי הלכות לשון הרע בפ' יש בערכין ואמרו חז"ל על שלש עבירות נפרעין מן האדם בעולם הזה ואין לו חלק לעולם הבא עבודה זרה ג"ע ש"ד ולשון הרע כנגד כולם וביומא פ"ק א"ר מנסיא מנין לאומר

לחברו דבר שהוא בבל יאמר עד שיאמר לו לך ואמור ת"ל מאהל מועד לאמר ועוד אמרו חכמים ז"ל שלשון הרע הורג שלשה האומרו והמקבלו ומי שנאמר עליו והמקבלו יותר מן האומרו. ואע"פ שאין לוקין על לאו זה מפני שאין בו מעשה עון גדול הוא וגורם להרוג נפשות רבות מישראל לכך נסמך לו ולא תעמד על דם רעיך צא ולמד מה אירע לדואג. ורוב הלכות אלו הן מדאורייתא נסמכות על זה וקצתן מדרבנן כמו אבק לשון הרע:

הלכה ז

אזהרה ט שלא לנקום והוא אם יעשה לך אדם מעשה א' שלא תחפש אחריו עד שתגמלהו כמעשהו הרע ובת"כ ובמסכת יומא פ"ק מפרש אמרו לו חברו השאילני קרדומך אמר לו איני משאילך למחר נצרך הוא לשאול ממנו אמר לו השאילני קרדומך או מגלך ואמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני כששאלתי ממך הרי זה נוקם:

הלכה ח

אזהרה י לא תטור כל הנוטר לאחד מישראל עובר בלא תעשה. כיצד היא הנטירה השאילני קרדומך ולא רצה למחר נצרך הוא לשאול ממנו חפץ והשיב לו הא לך מה ששאלת ממני ואיני כמותך לא אשלם לך כמעשיך הרי זה עובר בלא תטור אלא צריך למחות הדבר מלבו ולא יטרנו ולא יזכרנו כלל. ונראה דמדאורייתא אינו אלא בשאלת חפץ אבל נקימה ונטירה במדות ודברים אלו מדרבנן. וב' לאוין אלו אין לוקין עליהם מפני שאין בהם מעשה ואעפ"כ היא רעה גדולה: